

TABOR

Leto: II.

Maribor, četrtek 12. maja 1921.

Številka: 106.

Svoboda in odgovornost.

Maribor, 11. maja.

Opozicijsnelno časopisje se je z vso silo zagnalo v vladne odredbe proti destruktivnim elementom v državi. Ne vidi v njih nič drugega kakor policajski sistem, ki je še hujši kakor je bil Meternichov v nekdanjem avstrijskem cesarstvu. Kdor bi črpal vse svoje informacije v političnem življenju v Jugoslaviji iz tega časopisja, bi res moral obžalovati, da je jugoslovanski državljani. Osobito bi to moralo boleti Srbijske. Znano je, koliko so se srbski politiki borili za svobodo in moderno demokracijo za vlade Obrenovićev. Po nastopu Petra I. ki je prevedel na srbski jezik eno najlepših knjig o svobodi, delo angleškega pozitivista Stuarta Milla, je bila mala Srbija izmed vseh balkanskih držav najbolj demokratična in svobodoljubna. Izza strašnih žrtv, ki jih je srbski narod položil za uničenje srednje-evropskega vampirja, habsburške monarhije, za svobodo vseh jugoslovanskih plemen; izza te grozopolne tragedije svobodoljubnosti, je pa že dve leti po zmagi degradirana na stopnjo Afganistana ali kake centralnoafriške države! In to vkljub temu, da je ujedinjena z onimi deli naroda, ki so takoj ob prvem srečanju z okrvavljeno mučenico Srbijo pozersko potrkali na svoje prsi, češ, »mi smo kulturnejši! Vsi — oni in mi, »prečani« bi imeli tedaj dovolj vzrokov, da bi žalovali po »izgubljeni« svobodi.

Opozicijsko delo, ki svobodni državi potrebno in hvaležno nalogo, da kritizira delovanje vladajočih in popravlja njihove napake. Zdravo in pozitivno kritiko opravlja delo, ki je večkrat tiste važnosti, kakor delo onih, kateri so na vladi. Kakor vsak človek, tako ima tudi vsaka stranka svoje napake in nič ni lažje najti, kakor pa slabosti one stranke ali strank, ki je prevzela odgovornost za javno upravo, za vodstvo države. Opozicijske stranke imajo zelo lahko stališe in so pred državljani vedno najpravičnejše, najboljše in največ obetajoče; vladne stranke pa morajo imeti ozir na vse strani, predvsem pa na odgovornost, ki jih veže nasproti bodočnosti države in naroda ter nasproti ostalemu svetu.

Če tedaj opozicija kritizira in za-
bavlja čez vladne odredbe, je to do ne-
ke mere ne le dopustno, temveč celo
potrebno, zakaj samo to razmerje vzdr-
žuje državljansko svobodo v ravnote-
žju. Nič manjše pravice pa nima vlada,
da se do neke mere zaščiti pri delu, da
si ohrani toliko svobode, da lahko iz-
vršuje svoj odgovorni program, in si-
cer tako dolgo, dokler uživa v parla-
mentu zadostno oporo. Vse to pa velja
za normalne razmere, dočim se v iz-
rednih razmerah tudi v najbolj svobo-
doljubnih državah pod pritiskom raz-
mer za toliko skrečuje pravica opozicije,
za kolikor narašča odgovornost onih, ki
so na vladi.

Pri nas smo dobili najprej »Obznanje« proti komunistom. Ko so se na več krajih pojavili resni komunistični nemiri, ki so imeli izrazito protidržavni značaj (ako komunizem ni proti sedanjim državi, ni komunizem), tedaj so protikomunistične stranke vpile po »močni roki«. In ko je vlada pokazala to roko, so udarile po nji in še udarijo.

Iz torkövh sej ustavotvorne skupščine.

TIP Beograd, 10. maja. Današnje seje ustavotvorne skupščine je otvoril dr. Ribar ob 9.30 ter podelil besedo komunistu Fabjančiču, ki je napadal vlado, ustavni načrt, poslovanje uradov in sploh vse ter izjavil, da ne bo nikoli glasoval za kako meščansko ustavo. Za komunistom Fabjančičem je govoril slovenski klerikalec, prekmurski župnik Klekl. Zanimivo je iz njegovega govora osobito to, da je zahteval avtonomijo Prekmurja, oziroma to, naj postane Prekmurje posebna oblastnija, kar se nikakor ne strinja z oficijelnim programom klerikalne stranke, ki hoče nedeljivo Slovenijo, ter je proti oblastnijam. Dalje je tožil o zatiranju vere v Prekmurju, napadal orožništvo in uradništvo. Njegova izvajanja so vzbudila obilo smeha, ki ga je spravil v konfuznost, da sploh ni vedel, kaj hoče. — Nadaljevanje seje se je vršilo popoldan.

LDU Beograd, 10. maja. Popol-
dansko sejo ustavotvorne skupščine je
otvoril predsednik Ribar ob 16.30 uri.
Prvi govori posl. Marko Revac in iz-
javlja, da ako hočemo imeti ustavo, ki
bo zadovoljevala ves naš narod, ne
smemo pozabiti na Hrvatsko s Sremom,
na Bosno in Hercegovino, na Dalmaci-
jo in na Slovenijo, ki so vse imele svoje
pokrajinske avtonomije in svojo admi-
nistrativno individualnost, ki obstaja
še danes. Ti momenti igrajo največjo
vlogo in se morajo imeti pred očmi pri
reševanju tega vprašanja. Zato se mo-
ra pri vprašanju, kako bi se najbolje
organizirala naša država, ozirati na
dvoje stališč: na centralizem in na de-
centralizem. Centralizem preide preko
vseh dejanskih okoliščin in odpravlja
meje pokrajin in njih prošlost, toda za
edinstveno državo ni treba centralisti-
čne ureditve. Ker vsebuje predloženi
načrt take odredbe, je bolj reakcijona-
ren od onega, ki ga je Srbija imela
pred 30 leti. Govornik nato kritikuje
poedine člene načrta in predlaga spo-

Ekspozé o zunanji politiki Madžarske.

TIP Budimpešta, 10. maja. Na današnji seji narodne skupščine je podal zunanji minister grof Banffy ekspozice o zunanji politiki Madžarske. Poudarjal je predvsem, da je madžarska zunanja politika posledica nespremenljivih sklepov antante v mirovni pogodbi. Madžarska se mora pokoriti in izpolniti vse zahteve te pogodbe. Prva skrb je obnova trgovskih pogodb, sklenjenih po medsebojnih dogovorih. Na isti medsebojni način bo treba rešiti tudi zapadnoogrsko vprašanje ter finančno vprašanje v odnosih z Avstrijo. Dalje se je pečal z vprašanjem madžarskih manjšin v pokrajinah, ki so bile odtrgane od prejšnje Ogrske ter poudaril, da bo Madžarska storila vse, da zaščiti njihove interese. Omenil je, da se

Odločilni dan za Nemčijo.

DKU Berlin, 10. maja. Kakor javljajo listi, je državni minister dr. Simons sinoči izjavil v parlamentu, da od antante določeni rok poteče v sredo ob 12 uri ponoči.

DKU Berlin, 10. maja. »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča: Na večerajšnjem posvetovanju strank se je večina izrekla za sprejem ultimata, istočasno pa je bila porušena sedanja vladna koalicija. Proti sprejemu bodo glasovali razen nemške ljudske stranke tudi nemški nacionalci, centrum, demokrati, socialni demokrati in neodvisni. Centrum in demokrati so se na to spoznameli in se izrekli za to, da sestavi skupno s socialnimi demokrati novo koalicijo na podlagi sprejema ultimata. Kakor pripominja »Lokalanzeiger«, se je izjavil predsednik državnega zbora Loebe nasproti državnemu predsedniku, da je voljen prevzeti sestavo kabineta.

Iz Gornje Šlezije.

DKU, Varšava, 10. maja. (Brez-
žično). Iz Beuthena poročajo: Včeraj

razumno rešitev ter meni, da za dosego sporazuma še ni prekasno. (Živahno odobravanje in ploskanje na skrajni levi.) Drugi govornik, Pavel Cubrovič (demokrat) pravi, da se morajo pri sklepanju o ustavi vzeti v ozir dejstva, ki so v narodnem življenju. Ta dejstva morajo biti gospodarska in politična. Našemu gospodarskemu življenju je treba posvečati največ pažnje. Ena naj važnejših točk gospodarskega značaja je, da mora zemlja pripasti temu, ki jo obdeluje. To so dejstva, ki morajo voditi zakonodajno delo. Govornik zahteva centralizem in koncentracijo vse gospodarske moči poedinih pokrajin. — Predlagani načrt ima nesporno dobre strani, toda tudi take, ki bi se morale popraviti. Zakoni prihajajo iz narodove volje in le taki zakoni morajo nastati. Govornik izrazi prepričanje, da je naša država končno ujedinjena in da se ne more več razediniti. (Burno odobravanje.) Poslanec Ante Pavišić (Nar. klub) obžaluje, da je razlika med Narodnim klubom in opozicijo z ene strani in vladno večino z druge strani v tem, ker hoče opozicija, da položi z dobro ustavo državi trden temelj. Govornik zahteva ustavo, ki bo zadovoljila večino hrvatskega, slovenskega in srbskega dela našega naroda in omenja glavna načela ustavnega načrta: Narodnega kluba, ki so 1) edinstvena država, 2) individualna svoboda, 3) suverenost naroda, 4) socialne pravice, 5) federativna ureditev države. Nato govori radikalec Miljutin Dragović, ki izjavlja, da bo glasoval za vladni načrt ustave. Kot zadnji govornik dobi besedo posl. Josip Klekl (Jugoslovenski klub), ki govori proti centralizmu in zagovarja načrt ustave Jugoslovenskega kluba ter nastopa proti kancelarparagrafu. Seja se zaključí ob 20. uri. Ker je jutri pogreb poslanca Denkovića, dopoludne ne bo seje, marveč bo prihodnja seja šele popoldne ob 4. uri.

razmere v Baranji in Bački niso nič spremenile. Naslanjajoč se na znani govor Lorda Curzona je izjavil, da je z objavo tajnih dokumen., katere so objavili boljševiki, dovolj dokazano, da Madžarov ne zadene nobena krivda na svetovni vojni. (?) Kar se tiče Rusije je opozoril, da se ne sme podcenjevati moč one bodoče Rusije, ki bo vstala iz sedanjih ruševin, kar tudi madžarski narod iz srca želi. Od Italije pričakuje, da bo ščitila pravice Madžarske, osobito ker ima za to moč in upliv na one države, ki meje na Madžarsko. (!) Madžarska narodna zavest raste in oprta na svojo stoletno kulturo bo Madžarska stopila pred svet ter dosegla svojo veljavo.

DKU London, 9. maja. (Havas). Angleško časopisje prinaša iz Washingtona sledečo brzojavko: Iz zanesljivega vira izvem, da Zedinjene države žele, da bi Nemčija sprejela pogoje zavzemnikov. Zagotavlja se, da bo konzul Zedinjenih držav v Berlinu tozadevno obvestil nemško vlado.

Berlin, 10. maja. Sestavo novega
 kabineta je prevzel dosedanji finančni
 minister dr. Wirth, ki je obenem imenovan za državnega kancelerja. Lista
 dr. Wirtha, ki je bila takoj na to sprejeta,
 vsebuje sledeča imena: Zakladni minister
 Bauer, notranje zadeve dr. Gradnauer,
 drž. gospodarstvo Rob. Schmidt, pravosodje dr. Schizzer, vojna
 dr. Gessler, pošta Giesbart, promet
 Greener, delo dr. Braun, prehrana dr.
 Hernos. Zunanje posle vodi začasno dr.
 Wirth. Ministrstvu financ in obnove se
 še zasedete.

ponoči so vstasi zasedli Katowice. — Poziv, naj se delavci vrnejo na delo, je imel v nekaterih krajih delne uspehe.

Sevēda »Obznana« ni pravo zakonsko dete svobodoljubnosti. »Obznana« ima to slabo stran, da se lahko vporablja krivično in celo zlorablja v razne postranske namene. A pokažite naredbo, ki je absolutno pravična! Ako bi dobili čisto socialistično državo, bi bila takoj potrebna »Obznana« proti nesocialističnim elementom, zlasti če bi bili precej močni. Strogo klerikalna država bi uvedla nekako »Obznano« proti svobodomislecem in »kancelparagraf« za znanstvenike. To je vendar še zelo nedolžna oblika terorja, ki se izvršuje v sovjetski Rusiji in v klerikalni Madžarski. Kakor leži v bistvu socijalnega življenja izvestna omejitev poedinčeve svobode, tako leži tudi v pojmu svobode gotova omejitev, neka oblika terorja, ki je tako neizogibna kakor bolezen in smrt v narodi.

Zadnje odredbe proti destruktivnim elementom niso ravno znamenje široke svobodoljubnosti v Jugoslaviji, a njihov pojav dokazuje, da ni krivda samo na vladi, ki je preobložena z odgovornostjo, temveč je mnogo krivde tudi na opoziciji, sploh na vseh tistih, ki ne odobravajo vladnih ukrepov.

Država je tu in državo treba ohraniti. Sicer bi lahko dali to vprašanje na glasovanje, a prepiru, ki bi na to nastal, bi ne bilo konca do sodnjega dne. Kadar se hoče zgraditi nova država, je treba napraviti nekoliko večje korake, kakor drugače. Treba je položiti večje žrtve, več dela in truda, več samozatajevanja; sploh, potreben je heroizem in pogum. Zato mora tudi najbolj svobodoljubni človek priznati, da je tu interes države pred vsemi drugimi.

Ljudje so — osobito še v naših kulturnih razmerah silno različnega mišljenja. Nihče jim ne more braniti, da se ne zbirajo v različnih strankah. Te stranke so iznajdljive glede programov in obljub, samo da pritegnejo kar največ pristajšev v svoj krog. Tudi našo državo bi bilo moralo zgraditi lepo števílo strank. Toda tam, kjer se država gradi, v ustavotvórni skupščini, smo videli lepe prizore: kar so éni sezidali, to so drugi podirali. To početje je brezumno. Za pametnega človeka ni drugega izhoda, kakor da se par strank, ki so si edine v težnji, da se da državi ustava, katera bo temelj narodnega in državnega jedinstva, združi v enoten blok in po možnosti paralizira delo razdiračev. To se je v istini zgodilo z demokratsko — radikalno koalicijo, kateri so se pridružili tudi slovenski samostojni kmetje in muslimani. Tako so ostale druge stranke v opoziciji.

Seveda ni ustava naše vlade višek vsega, kar se da napraviti. Priznajmo odkrito, da ima ustava tudi bolj senčne strani. A nekdo je moral dati ustavo. Država je tu in narod hoče ustavo. O tem, ali je ta točka dobra ali ni dobra, se lahko prepiramo tristo let, če ne bomo poprej vsega pognali k vragu in se zedinili za načrt, ki ga bo predložil najmočnejši. Vsaka stranka zamore teoretično, dobro utemeljiti svoj program, a v trenutku, ko gre za obstoj države, nastane vprašanje, ali hočemo teorije ali pa življenje! Mi tedaj ne moremo teorizirati v nedoglednost, temveč moramo v pravem času zgraditi državo. S tega vidika je bilo potrebno potrebno, da se je naša v skupščini večina za načrt, ki ne vsebuje nobenih preventivnih mer za poln razvoj političnega, socialnega, kulturnega, verskega, go-

epodarskega življenja. Kaj more vladna koalicija za to, da leže med posameznimi skupinami opozicije večji prepad, kakor pa med nekaterimi strankami in vlado? Kaj more vlada, če je opozicija razcepljena? Ali morejo 4 hrv. zajedničarji zahtevati, da postanejo vsi drugi federalisti, ker hočejo oni federacijo? Ali bi se mogli zediniti Radić, Korošec et consortes? Ali ni zavest vzajemne pomoči in ljubezni do močne domovine, ki veže vladno skupino, aktivnejša od sovraštva, ki veže Korošca in Radića proti Srbom?

O tem, da marsikaki davek ni pravičen in da je marsikatera vladna odredba slaba, ne dvomi noben pošten in razumen državljani. Ali če bi bilo treba postaviti kaj popolnejšega, jih bo prišlo sto in vsak bo imel poseben načrt in drug bo pobijal drugega. Država pa mora imeti budže in dokler ni rednega parlamentarizma, ga je treba postaviti, če treba tudi po ovinkih.

In da ni rednega parlamentarizma, kdo je kriv? Ali oni, ki v teh težkih časih vzdrže vso pezo odgovornosti, ali pa Radić, ki hujska kmete proti plačevanju davkov, sam si pa kupuje veleposestva in kopicili milijone, v ustavotvorno skupščino pa ne gre, ker večina noče pasti na kolena pred njegovo patentirano modrostjo?!

Mi vidimo, da gre za obstoj države in za to, da se da državi red, mir, konsolidirano stanje. Ljudstvo hoče ustavo in redne razmere. Zato priznavamo vladi v polni meri pravico do samobrambe, pravico, da sme nemoteno delati. Zato priznavamo tudičasne ukrepe, s katerimi se vlada brani pred razdiralnimi nameni raznih teoretikov ali pa podkupljenih, slavohepnih, profitorskih elementov. V odredbah proti destruktivnim življenjem ne vidimo tako dolgo policaj-sistema, dokler ni ustvarjena ustava in dokler ni polit. konsolidacija dovršena. Svoboda ne sme biti krinka, temveč poštena volja, ki hoče ustvarjati!

Pred razmejitvijo v Prekmurju.

Kakor hitro bo Francija ratificirala trianonsko mirovno pogodbo, se bo določil dan, ko se izmenjajo ratifikacijske listine in mirovna pogodba z Madžarsko bo stopila v veljavo. 14 dni na to se bo sestala komisija, ki bo določila definitivne meje Madžarske. Pričakovati je sicer, da se bo razmejitev zlasti z ozirom na nejasen položaj glede Zapadne Ogrske nekoliko zavlekla, a na dolgo časa je ne bo mogoče več odlagati. Važno vprašanje za naše Prekmurje je vprašanje Monoštra. Monošter (St. Gothard) je mesto, ki šteje okrog 2000 prebivalcev, ima velik zgodovinski samostan, gimnazijo, tiskarno itd. V Monošteru sega še slovenski živelj, okolica proti jugu in jugovzhodu je še slovenska. Monošter ima tudi važno železniško zvezo in leži v rodovitni dolini reke

Rabe. O vprašanju Monoštra piše zadnji »Prekmurški glasnik« med drugim sledeče:

Kadar bo izvedena trianonska mirovna pogodba in bo določena meja med Madžarsko in Avstrijo na eni strani in med Madžarsko in Jugoslavijo na drugi strani, tedaj bo mejila Avstrija na jugu na Rabo do Monoštra v razdalji kakih 15 km.; to pa seveda le takrat, ako dobi Avstrija Zapadno Ogrsko. Ker je zaenkrat naša severna meja v Prekmurju določena tako, da bo tekla po razvodju med Velikimi Dolenci in Strgarjevem, bi ostalo Madžarom južno od Rabe in severno naše sedanje demarkacijske črte ozemlje, široko kakih 8—10 km, dolgo pa približno 18—20 km. To ozemlje se bo vrinilo v obliki klina med avstrijsko in našo mejo. Na ta način bi nastal geografični položaj, ki bi bil pravi unikum, gospodarsko kakor strateško nevzdržljiv. Zato je po našem mnenju izključeno, da bo naša definitivna meja tekla po sedanjih provizoričnih demarkacijskih črti, temveč pričakujemo z vso gotovostjo, da se bode naša meja končno veljavno pomaknila proti severu do Raba, na vzhodu pa do Monoštra. To vprašanje je za nas aktualno, odkar smo zasedli Prekmurje; zakaj nam ni bila že obzasedbi dovoljena reka Raba kot meja, se da razlagati samo tako, da takrat še ni bila dogotovljena trianonska mirovna pogodba in še ni bilo gotovo, da pripade Zapadna Ogrska Avstriji. Ako bi to bilo že takrat gotovo, bi bil Monošter že od avgusta 1919 v naši posesti. Za nas ni nobenega dvoma, da se bode severna meja v Prekmurju popravila tako, da bode reka Raba za Jugoslavijo in Avstrijo skupna mejna črta. Na ta način nam pripadejo še sledeče občine: Monošter, Otkovec, Štefanovec, Andovci (na skrajni vzhodni meji), Slovenska ves, Šakalovec, Ritkorovec, Gornji Senik in Dolnji Senik; razen teh še 10 po večini nemških občin na zapadu. — Kakor hitro se bo to zgodilo, bo postalo vprašanje okrožnega sodišča v Murski Soboti še važnejše kakor sedaj.

Notranja in zunanja politika.

* **Pogajanja iz Italije.** Vlada je imenovala poleg Luje Vojnoviča za drugega delegata pri sestavi kulturne konvencije z Italijo rektora zagrebške tehniške Marija Kiseljaka.

* **Protestno zborovanje jugoslovenskega ženstva** se je vršilo to nedeljo v napolnjeni dvorani kasina v Beogradu. Predsedovala je gospa Hrističeva, a kot prva govornica je nastopila Hrvatica gospa Adela Molčinovičeva, na to Slovenka gospodična Stebičeva in par drugih govornic. V resoluciji se naglašja, da je treba pri ureditvi države zbrati in izkoristiti vse energije naroda, zato je treba zaposliti tudi ženo. Zborovalke zahtevajo, da se da vsem ženskam splošna pasivna in aktivna volilna pravica.

so se rodile včasih, misli, ki bi dičile marsikako ministrsko glavo. Posebno nemški napisi po Ljubljani, ti so jim vedno delali skrbi, kako bi se jih odstranilo, da bi nas ne spominjali časov germanskega suženjstva. Dolgi Jaka se je spomnil železnega »šilda« pred magistratom, katerega je tudi on pomagal okovati. Po njegovem mnenju je prehitro izginil, tako, da si še žebčev ni mogel izpuliti. Grozno mu je bilo žal, da mu ni znano, kje se nahaja. V sedanjih časih, ko žebčev tako manjka, bi prišli lahko v praktičnejšo uporabo, če že kdo drugi ni postal dedič tega avstrijskega inventarja. Kazal je žalostno na svojo »pošvedrano« peto.

V sobo je stopil Jerič, zaveden narodnjak, družba se je razmaknila in vsedel se je na svoj prostor. Govor se je obrnil na ljudsko štetje v Sloveniji in da je po Ljubljani nekaterim ljudem grozno dolgčas po šiljasti nemščini. Za vzgled je postavil Maribor, češ, poprej nemški, ima sedaj krasen rezultat v prid Slovencem. Pojdimo v Maribor. V novi grajski kleti se nam nudi izborni požirek vina.

* **Vprašanje evakuacije Dalmacije.** V Rimu se nadaljujejo pogajanja, katerih se sedaj za Italijo udeležuje dr. Krekich, za Jugoslavijo pa Metličić. Iz Zadra se javlja, da se bo nadaljna evakuacija izvršila med 15. in 20. majem, vendar uradnega potrdila o tem še ni.

* **Zanella o Reki.** Iz izjave, ki jo je podal vodja reških avtonomasev zastopnikom reške jugoslovenske stranke, posnemamo: On in njegova stranka stoji na bazi rapalske mirovne pogodbe. Reka se ne more popolnoma ograditi od svojih sosedov, ne more pa tudi odpreti svojih mej. Reškemu prebivalstvu, ki je tekom vojnih let in skoro 32 mesecev okupacije popolnoma obubožalo, se mora dati v prvi vrsti možnost, da si gospodarsko opomore. Reka pa ne sme postati Krf, gnezdo vseh tihotapcev. Na Reki bodo določene zelo stroge mere proti nepošteni trgovini. Reka mora uživati glas poštenega trgovskega mesta. Na pripombo jugoslov. zastopnikov, da italijanska delegacija pri trgovinskih pogajanjih v Beogradu nastopa tudi v imenu Reke, je izjavil g. Zanella, da v trgovinskih pogajanjih ne bo trpel nikake intervencije. Reka se bo pogajala sama. Z Jugoslavijo in Jugosloveni na Reki želi najbolj prijateljske odnose. Treba je odpraviti povod za nacionalne spore. On je zastopal to stališče že l. 1918. Zanella in njegova vlada se ne povrne tako dolgo na Reko, dokler ne bodo italijanske čete vzpostavile mir in red. Ako se ne moti, bodo jugoslov. čete do 15. t. m. zasedle Sušak. Razmejitve bo izvršena najkasneje v 2 do 3 dneve.

* **Iz Avstrije.** Položaj v Gornji Slezijski škoduje tudi Avstriji. Dovoz premoga zastaja. Vsled tega bo avstr. vlada znatno omejila železniški promet, ne le brzo in osebne vlake, temveč tudi tovarne vlake. Prevažali se bodo od srede naprej samo najvažnejši predmeti. — Avstrija je v posebni not, sestavljeni sporazumno z vsemi strankami, zaprosila Zvezo narodov, naj ji poskrbi predajem pošojila, da si lahko takoj nabavi najnujnejše množine živil in da naj napravi konec dviganju in padanju denarne vrednosti ter stabilizira valuto. Vlada je pripravljena izročiti novi banki, ki bi se ustanovila s pomočjo inozemskega kapitala, izključno pravico izdajanja novčanic, pri čemur bi si Avstrija zagotovila samo primerno mesto v upravi tega zavoda. — Druga verzija o ureditvi avstrijske valute pravi, da bo Avstrija obdržala sedanje bankovce, nova banka pa bi izdajala takozvane avstrijske franke. Tako bi imela Avstrija dve valuti. Prehod iz starih novčanic na nove bi bil počasen, da bi javni in privatni kredit ne trpela škode. — Ta teden se deli dunajskemu prebivalstvu samo četrt kilograma bele moke, ker so transporti živil iz Holandije zakasneli.

* **Se več kakor ruhrsko ozemlje!** »Journal des Debats« piše, da so v Londonu določene daljše sankcije, ki pridejo v poštev v slučaju, da bi okupacija ruhrskega ozemlja ne bila uspešna. Te sankcije bi obstojale v zasedbi iztoka reke Elbe in v okupaciji pristanišče Hamburg in Lübeck. Ta mesta bi zasedli pariški infanteristi Zavezniki bi vzeli v svoje

poleg tega bomo pa imeli zabave dovolj s strani prijateljev Ljubljancanov, katerih kar turgoli po Mariboru. Sklenilo se je, da se družba odpelje drugi dan pokušat vino v grajsko klet in osebno se prepričati, kako doni slovenska beseda po štajerski strani.

Drugi dan je bila že vsa družba zbrana pri »volku«, vsak je hotel vzeti s seboj en »mušterček«, da se bo pri vinu poznala razlika. Zato so s podvojeno pridnostjo praznili kupice. Za vsak slučaj si ga je vsak vzel še v »papir«, to je na pot in že nekoliko rožna se je dvignila cela družba k odhodu. Iz žepov pri suknjah je tuptam gledal vrat »sauerprunerce« zvedavo v svet, rekel bi skoro prezirljivo, zavedajoč se svoje rubinaste vsebine.

Ze so se menjavale pri oknu slike ljubljanskega polja, preko katerega je drdral vlak, vozeč s seboj ljubljansko družbo, potujočo na važno pot. Steklenice so prišle na dan in rdeči cviček se je blestel ob solčnih žarkih, pridno so romale od ust do ust, dokler niso po-

roke carinarne, a carino bi pobirali za vezniški cariniki. Brodovje, ki bi imelo izvršiti ta sankcije, je že pripravljeno.

* **Zborovanje zveze narodov.** Predsednik zveze narodov je povabil vse člane zveze na zborovanje, ki se vrši 5. septembra 1921 v Genfu.

* **Bedni položaj stavkujočih rudarjev v Angliji.** Na premogovnem ozemlju in v pristaniščih, kjer daje največ zaposlenja vkrcanje premoga, se med delavstvom javlja beda. Stavka je stala dosedaj Zvezo rudarjev v grofiji Manchester preko 30.000 funtov sterlingov. Fondi Zveze so izčrpani. V mnogih premogovnikih se priglašajo delavci v večjih skupinah k delu in čuti se želja, da bi stavka že kmalu ponehala in da bi prišlo vsaj do začasnega sporazuma.

Zanimivosti.

Besen ljubosumnež. V Parizu se je te dni dogodil razburljiv prizor. Neki mladenič se je zaljubil v mlado uradnico nekega denarnega zavoda ter ji razkril svojo ljubezen. Toda deklica, ki je bila že zaročena z drugim, ni hotela ničesar čuti o njegovem nagnjenju. Mirno in sočutno mu je odgovorila, da njegovi želji, postati njegova žena ne more ustreči. Mladenič pa le ni miroval. Zasiedoval je dekle ter jo nadlegoval kjerkoli je mogel. Prosil jo je najprej zlepa, naj zapusti svojega ženina, pozneje jo je nagovarjal, naj z njim pobegne, končno, ko vse le ni nič pomagalo, pa ji je prišel groziti. Sprva je grozil, da bo ustrelil njenega ženina, pozneje pa njo. Deklica se sicer za grožnje ni veliko zmenila, ker jim ni pripisovala resnosti, vendar pa se ga je skušala ogibati. Ko jo je nekega dne prošil teden zopet zasledoval, je telefonirala iz biroja svoji sestri naj jo pri de zvečer čakati, da jo spremi domov. Sestra je zvečer res prišla ter čakala pred uradom hodeč gori in doli po trotoarju. Tedaj pa je nenadoma prišel zopet oni mladenič, stopil k sestri ter ji prišel nagovarjati, naj skuša pregovoriti sestro, da bo pobegnila z njim. Deklica ga je skušala pregovoriti zlepa naj odneha od teh blaznih sitnarij ter naj si izbije njeno sestro iz glave, ker itak ne bo vse nič pomagalo, sestra ga ne bo nikoli ljubila. Na to ji mladenič ni odgovoril, šel je k vhodni uradi, odprl vrata, potegnil samokres ter oddal tri strele na nič slabega sluteco deklico, ki se je na mestu zgrudila mrtva na tla, ter pobegnil. Zasledovalec se ognil v neko hišo, šel skozi podstrešno streho in skočil od tod na streho druge hiše kjer se je skrivil v podstrešje in komaj zvečer prišel iz skrivališča ter bil aretiran.

Dnevna kronika.

— **Nov eshaesarski veleum.** V »Pravdi« piše bivši srbski konzul v Odesi, Marko Simović, pod naslovom »Ime naše države«, da se sedaj nahajamo v »analognem položaju, kakor je bil let 1915 tudi za naše dobrovoljce v Odtamkaj so se njihove legije nimenovale srbske legije. Na Hrvátov in Slovencev pa so izpili svoje ime z ozirom na sklepe, si te na Krfu. Ime Jugoslavija more dovoljevati samo najbolj izobražen o Srbov, Hrvatov in Slovencev, ime kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev pa zadovoljuje širše kroge, ker ne za-

polnoma ugasnile. Zivahen pogovor in smeh se je mešal z drdranjem vlaka, končno pa je tudi ta potihnil in slišali so se samo še enakomerni udarci železnih koles ob sklepih tirnic. Glave, polne misli in cvička, so se nagnile naprej in nazaj, kolikor je dovoljeval skromno odkazani prostor železniškega voza. Le enoglasno smrčanje je pričalo, da se ni so popolnoma umrli in da se bo dalo iz njih še veliko narediti.

Vlak je drdral, se ustavljal in zopet brzel dalje skozi skalne soteske, temne gozdove, naprej, dokler ni razširila Stajerska svojih rok ter ga sprejela v svoje ravno polje. Zbudil se je prvi Jerič, karavni teremu je bilo jako žal, da je prespal Zidani most, kjer bi bil lahko napojnil svojo steklenico; žalostno jo je gledal, dokler ga žalost ni popolnoma premagala in jo je jezno butnil skozi okno. Glava mu je zopet zlezla na prsa, ščipalnik mu je padel na tla; pobožal ga je s peto tako, da je spoznal kar v dveh slučajih, kakšno je molekularna sila steklenih teles.

(Konec pribe)

Josip Vrhovnik:

Čudili so se . . .

Gostje stalnega omizja pri »Belem volku« so zopet posedli k večerni seji ter si naročili vsak svoj »firklček«. Po zdravljanje, zasedanje, nato so se omenile dnevne novice, razno o dobrem vinu, kje se ga toči, tudi politika je našla tu svoje mesto; torej taka je bila ta seja. Tolikrat je bila že sklicana, oziroma bilo ni treba vabiti nikoli posameznikov, vsak se je prostovoljno odzval sam. Tako je bila vedno potrebna večina. Eni so prišli z izgovorom, da so žejni, ker jim je stara preveč osolila večerjo, drugi so bili željni družbe, tretji, takozvani »vinspaiserji« pa so se povabili brez navedbe vzrokov. Tako se je »sejalo« vsak večer, dokler ni Fani prišla z uro v roki. Vsak je vstal, šel in drugi dan prišel točno zopet ob svoji uri.

Menjavali so se govori, sklepalo se je različno, toda vse, kar se je sklenilo, je ostalo samo pri stalnem omizju, v svet ni prišlo, kljub temu, da se je tu razpravljalo marsikaj in tudi dobre misli

metuje plemenskih narodnih imen. — Ker se pa s tem ne zadovoljujejo najizobraženejši krogi, predlaga Simović ime »troedina kraljevina Srbija, Hrvatska in Slovenija«. V tem nazivu bi vsak Srb, Hrvat in Slovenec našel svoje plemensko ime. Beseda kraljevina pa bi takoj postala vsakemu lastna in mila.

— Obsodba narodnosocijalističnega narodnega izdajstva v Ptuj. Iz Ptujana poročajo, da je priglasi okrog 80 dandanašnjih pristavev narodnosocijalistične stranke svoj izstop iz njene organizacije, ker je s pomočjo absence pomagala do izvolitve znanega nemškutarja Losinscheka za župana. Počas si so se zaslepljenim Peskovim žrtvam wendarle pričele odpirati oči.

— Beračenje in pohajkovanje šolskih otrok. Kr. policija nam sporoča. Množe se slučajji in pritožbe, da šolska in druga izprijena deca po mestu berači, se izprijena cvetlice, kadi, se vsiljuje in se ponuja tujcem na kolodvoru za prenos prtljage, pohajkuje itd. Učitelstvu začenjajo sredstva za korenito odpravo tega zla nedostajati, to pa, ker ne zve za vse slučaje in ker so šolska vzgojna sredstva večkrat neuspešna, zlasti tedaj, kadar dom ne podpira šole. Nastala je vsled tega nujna potreba, da po vsej varnostna oblast po radikalnejših sredstvih in se občinstvo naproša, da v odpravo tega zla sodeluje s tem, da odda, ako želi revni otroci pomagati, pa jo z milodari nehoti vzgajajo k beračenju, zapravljanju, pohajkovanju itd. deci namenjene darove v svrhu hasne in umestne razdelitve državnih krajevni zaščiti dece in mladine v Mariboru, Strossmajerjeva ulica št. 26, mladino samo pa pri zalotanju gori popisanih slabih lastnosti takoj naznani varnostni straži (oblasti) katera bo proti krivcem oziroma staršem postopala v smislu zakona z dne 24. maja 1885 drž. zak. št. 89.

— Slobodjan Jovanović za svobodo tiska. Z ozirom na očitke opozicije, da vladni ustavni načrt ni dovolj svobodomiseln napram tisku, piše Slobodjan Jovanović pod naslovom »Stampa« o členih 14 in 138, ki govorita o tisku. — Med drugim pravi: Člen 14 bi bil sam po sebi samo nekaj strožji od zakona iz leta 1903, ker dopušča posebnemu zakonu nekatera določila, ki jih stari zakon ne pozna. Popolnoma drugačna je zadeva glede člena 138. Ta ne dopušča samo nekaterih izjemnih določil, marveč stavlja v vprašanje tudi svobodo tiska. Po sedanji novi redakciji bi gle policijske oblasti prepovedovati tiskanje vsakega lista, ki bi mogel s svojo vsebino slabo vplivati na miselno in čustveno. Prepoved izhajanja listov je kazen, toda vsako kazni bi moralo izreči sodišče in ne policija. Izročiti policiji izrekanje obsodbe tiska, pomenja uničenje svobode tiska, ker tvori svobodo ravno to, da sodijo sodišča in ne policijske oblasti.

— Prazni lokali. Na Frankopanski cesti št. 29 se nahajajo že leto dni brez uporabe lokali tamkajšnje gostilne, obstoječi iz dveh sob in kuhinje, ker se gostilničarju ne dovoli koncesija. Na isti cesti so prazni tudi lokali zaprte kavarne »Union«, medtem, ko vlada v mestu neznosna stanovanjska kriza. — Opozorjamo na to našo stanovanjsko komisijo.

— Na semestralnem občnem zboru Jugoslov. akad. društva »Triglav« je bil za letni semester 1920/21 izvoljen sledeči odbor: Ambrožič France, cand. med., predsednik; Arh Joža, cand. med., predsednik; Oraš Igo, cand. ing. tajnik; Medic Joža, cand. ing. for., blaginik; Krebelj Peter, cand. ing. for., blaginik; Jakša Joža, cand. med., gospodar; Guzelj Vladimir, cand. med., arhivar; Sinkovec Bogomir, cand. ing. for., odb. namestnik. Revizorji: Svaiger Drago, cand. med., Slander Joža, stud. ing. for. Častni sod: Mušič Drago, cand. med., Svaiger Drago, cand. med., Slander Joža, stud. ing. for., Medic Stane, cand. med., Demšar Karl, cand. med.

— Pozor na nove pošne tarife. Dogajajo se še vedno slučajji, da občinstvo ne plačati novih zvišanih pristojbin za pošiljke, kakor tudi da pisem ne opremijo z znamkami po novih od 1. t. m. veljavni predpisih. Vred tega se ponovno opozarja, da so od 1. t. m. pošne tarife zvišane. G. Anton Verč, pri poštnem in brzojavnem ravnateljstvu oddelka II. a v Ljubljani izda te dni »Preznanstvo«, ki bo stal 2 dinarja (po pošti 10 par več), na kar se interese opozarjajo že sedaj, da si za pravočasno naroče.

— Prepovedani listi. Minister za notranje zadeve je prepovedal razširjanje lista »Das Neue Reich«, ki izhaja na Dunaju in lista »Die Südmarch«, ki izhajata v Gradcu, ker pišeta proti interesom naše države.

— Nabavljajna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru, r. z. z. o. z., naznanja, da prične 15. t. m. s prodaja živil in blaga za svoje člane in so do nakupovanja od tega dne upravičeni samo člani te zadruge, ker izgubijo izkaznice društva jugoslovenskih javnih nameščencev in vpokojencev glede nakupovanja svojo veljavo. Kdor želi postati zadrugi član a še ni dobil zadrugi knjižice, se naj oglasi med uradnimi urami v sodnem poslopiju v soba št. 50.

— Opozorjamo cenj. občinstvo na plesni venček »Društva jugoslov. akademikov«, ki se vrši na binkoštno soboto 14. t. m. točno ob pol 21. uri v vel. in v stranskih dvoranah Narodnega doma. Svira vojaška godba. Satore oskrbi g. H. Kosič. Pod v. vel. dvorani bo na novo poviščen. Vstopnina za osebo 8 D. za dijake 4 D. Radi nepopolnega imenika smo pri razpošiljanju vabil marsikoga nehoti in nevede izpustili. Prosimo vse one, ki slučajno vabila niso prejeli, da nam to izgori navedenega vzroka oprostite. Vabila se dobe naknadno pri hišniku Narodnega doma, v restavraciji Narod. doma, ali pa na dan prireditve zvečer pri blagajni.

— Gasilno društvo v Laškem nam sporoča: Obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani od 28. aprila t. l. št. 2670/III h sporoča na našo prošnjo glede znižanja voznih cen k naši gasilski slavnosti in blagoslovu praporja dne 16. majnika — binkoštni ponedeljek — privoliti 20 procentov popusta voznih cen 3. razreda potniških vlakov iz postaj Maribor — Rakek, Maribor — Prevalje, Cakovec — Pragersko in Zagreb — Zidani most juž. kol. v Laško ter nazaj. Vdeleženci ki se morajo izkazati pri nastopu vožnje s posebnimi izkaznicami v katerih je označen povod vožnje in katere morajo biti žigosane od posameznih gasilnih društev ter podpisane od društvenega načelnika, si preskrbe pri nastopu vožnje celo vozno karto do Laškega. Te karte žigosane z mokrim žigom odhodne postaje veljajo v zvezi z izkaznicami, ki jo mora vstopna postaja istotako opremiti z mokrim žigom za povratno vožnjo dne 16. in 17. majnika. Na željo komercialnega oddelka juž. žel. se naj o tem obvestijo vsa gasilna društva za navodilno ravnanje. Podpisano gasilno društvo v Laškem opozarja s tem javnost, da se priglasi pri glasilnem društvu svojega kraja radi izkaznice, kakoršno se zahteva od železnice za veljavnost polovične vožnje.

— Zopetno žigosanje avstrijskih bankovcev in 20 odst. odtegnitev. V Gradcu in po drugih krajih v Avstriji se zelo živo razpravlja o zopetnem žigosanju avstrijskih bankovcev pri katerem se bode odtegnilo 20 odst. od zneska vrednosti, na kar se naše ljudstvo, ki ima opravka z avstrijskim denarjem opozarja, da pravočasno ukrene potrebno, da ne bo utrpelo eventualne škode.

— Zastopniki vinorejcev pri pogajanjih z Italijo. »Jutarnji list« doznava, da je predsednik naše delegacije za trgovinska pogajanja z Italijo pozval k sodelovanju tudi več vinorejskih strokovnjakov. Imena teh še niso objavljena.

— Slovenec bo restavriral Hradčane. Iz Prage poročajo, da je češko-slovaška vlada sklenila, da restavrira starodavne Hradčane. Vlada je naročila načrt za to obnovo pri znanem arhitektu Slovincu prof. Plečniku.

— Užaljeni d' Annunzio. »Obzor« piše: D' Annunzio je vrnil reškim ženam srebrno bodalo, katerega so mu svojčas poklonile. V svojem pismu pravi, da ne more imeti pri sebi darila onih, ki so tako samotno izdali stvar, za katero je on postavil svoje življenje na kocko. Nasvetuje jim, naj sedaj to bodalo prodajo Jugoslovenom. — Dobro je, da danes Reka bolj ceni svojo samostojnost, kakor pa d' Annunzijsvo bodalo!

— Kmetje ubili odvetnika. Po uradnem poročilu ministrstva za notranje stvari so kmetje vasi Pačkovine (Vilinskega sreza) ubili zloglasnega odvetnika Alekso Pibertiča iz Hercegovine.

— Za Jugoslovensko Matico je darovala Centralna banka znesek 400 K mesto venca na grob tašče predsednika podružnice v Mariboru g. Janka Tavčarja. Za naklonitev zneska se odbor J. M. iskreno zahvaluje.

— Prodaja zaplenjenih konj. Pri glavni carinarni v Mariboru se bode dne 14. maja ob 9. uri dopoldne prodalo na javni dražbi 4 zaplenjene konje.

— Novinarstvo v Rusiji. Odlok sveta ljudskih komisarjev, ki je bil izdan te dni, določa, da se imajo vse objave, brošure, časopisi in mesečniki dajati brezplačno. Boljševiška modrost je tedaj izgubila vsako ceno.

— Samomor bivšega italijanskega ministra. Iz Rima poročajo 9. t. m. Bivšega zakladnega ministra Tedesca so našli mrtvega na ulici. Po vsej verjetnosti je storil samomor s tem, da je skočil iz četrtega nadstropja.

— Poprave ljudskih šol. Prosvetno ministrstvo je izdalo vsem šolskim nadzornikom nalog, da poskrbijo za to, da se bodo v času šolskih počitnic izvršile potrebne poprave na ljudskih šolah.

— Nagrade za šolske nadzornike. Šolski nadzorniki bodo dobili doklade za potovanja na novi podlagi, ne kakor doslej vsi enako, marveč po ozemlju in razmerah, kjer bodo potovali.

— Delavske zbornice in delavske borze. V ministrstvu za socialno politiko je izdelan zakonski načrt o delavskih zbornicah, ki bo predložen ministrskemu svetu v odobrenje. Istotako bo ministrskemu svetu predložen tudi zakonski predlog o delavskih borzah, nakar bodo pokrajinske vlade izrekle o njem svoje mnenje.

— Spor med subotičskimi dilažtvom in policijo. Minister za notranje stvari in minister za prosveto sta določila po enega višjega uradnika, da izvedeta v Subotici preiskavo radi napada tamošnje policije na dijake pravne fakultete.

— Uključenje vlakov. Od danes 11. t. m. dalje izostaneta vlaka: Dunaj — Trst, Lloydexpress vl. št. 9. in 10. ter Praga — Maribor, brzovlak št. 7 in 8.

— Radi hudočelstva tatvine se je zagovarjal včeraj pred tukajšnjim sodiščem Anton Reschmann, ker je pokradel večjo množino raznega blaga na škodo Južne železnice. Obsojen je bil na 4 mesece zapor.

— Radi tatvine je bil včeraj obsojen na 4 dni zapor pleskar Avgust Resek.

— Čez našo državo sta zabavljala Marko Bača ter Stefan Remer. Bila sta aretirana ter odvedena v policijske zapore.

— Odmev volitev. Pred tukajšnjim sodiščem se je včeraj zagovarjal komunist Boštjan Kozamernik, ker je pri občinskih volitvah hotel dvakrat voliti, bil pa je radi popolne pijanosti oproščen.

— Požar. Pri Sv. Barbari v Slov. g. niže Maribora je v nedeljo 8. t. m. ob 11. uri začelo goreti Jos. Rajspovo obširno gospodarsko poslopje, vžgano po pastirčku Markužu, ki je s ključem streljal. Škode je nad 100.000 K; zgorelo je vse, razun goveje živine in tudi velika svinja s 6 mladiči. Zavarovano je imel le za 1000 K, zato trpi silno škodo. Posestniki, zavarujte se za primerne zneske! — Naša stara zavarovalna družba Slavija je izvrstna zavarovalnica, pristopajte k njej pridno, ker izplačuje vse vsote točno in hitro!

— Sv. Ilj v Slov. goricah. Pevsko društvo »Obmejni zvon« priredi na binkoštni ponedeljek v Slovenskem domu svojo veselico. Na vsopredju je opereta »Kovačev študent« in druge pevske točke. Po igri ples v prostorih gostilne Siligov (Zelzer). Pri plesu igra godba juž. žel. iz Maribora. Ker je čisti dobiček namenjen tukajšnji siromašni šolski deci, se preplačila hvaležno sprejemajo.

— Iz Ormoža. Že dve leti sem je klerikalna stranka, ki se je za časa klerikalnega gospodarstva v Ljubljani nasiloma vsidrala tudi v Ormož, ter tako prelomila sklenjen dogovor, trobila povsod, kjer so jo hoteli slišati, da ima ona v Ormožu premoč in da je večina Ormožanov na njeni strani. Agitirala je slehernega volileca — in rezultat — da je kljub slabi agitaciji naprednih ljudi, ki je trajala komaj par dni — pogorela. Pogorela kljub vsem lažem in vsemu, kar so se priučili, da naj volijo

le krščanske može, kljub vmešavanju vere v politiko. Mislili bi, da bodo sedaj Rojs in drugi miroljubi ter v miru živeli s soobčani. A zmotili smo se temeljito. Ker pri volilcih ni zalego, poskušajo atako dan za dnem pri naprednih odbornikih, lotovajo se jih posamezno, k vsakemu pridejo z drugimi obljubami in z drugimi lažmi, vsakemu obljubljajo posamič drugega župana, druga častna mesta. Rojs, Masten, kaplan Vesenj, humski Sterman, Klemenin in tje do pohabljenih klerikalcev, vsi se vrstijo ter prekašajo eden drugega v politični nepoštenosti. Ljudje, če imate še kaj čuta za mir v občini in vsaj malo političnega takta — kaplanu prizanašamo, ker njemu vsak takt odrekamo — tedaj, roke proč od tega vas vse tako ponižujočega početja. Če že g. Rojs ne pozna nobene poštenosti več, skrbite vsaj drugi za to, da vas ne bodemo držali za politične — lopove.

Kultura in umetnost.

x Pevsko društvo »Hlahol«. Zgodovina »Hlahola« je v tesni zvezi s češkim narodnim življenjem. Ustanovljen je bil pred ostalimi narodnimi korporacijami. Pravila so bila odobrena oktobra 1861. Prvi pevovodje so bili Lukes, Heler, Kovan in B. Smetana. Njim so sledili pevovodje K. Bendl, Knittl, Klička, A. Piskáček, K. Douša in Jar. Krička. Smetana je živel z Hlaholom v ozkem stiku od naselitve v Pragi do smrti. Po njegovem vplivu je rasla umetniška vrednost koncertov Hlahola ne le v izvajanju temveč tudi v programu njegovih produkcij. Prvotno je gojil Hlahol le moške zbor. Po 15 letih delavnosti se je razširil moški zbor v mešani, s čimer je zamogel dajati velika dela svetovnega repertorija. K. Bendl, izvoljen leta 1865., je dal Hlaholu obilo najlepših vokalnih skladb za pevske zbor. Zbor se je pod njegovim vodstvom dvignil iz ozračja domoljubne zabave v sfero prave umetnosti. Bendl je uvažal svetovno zborni literaturo in pokazal, česa je društvo sposobno. Doba od 1. 1878—1886, ko je vodil K. Knittl Hlahol, se odlikuje po velikih umetniških produkcijah. Knittl je bil kot dirigent energičen umetnik, ki je krepko ovladal zbor in ga združil z orkestrom. Po Jos. Klički, ki je bil dirigent od 1886—1897, je zopet Knittl, ki je v tej drugi dobi hotel ustvariti zbor »a capela«, ki pa ni ostal edina naloga tako velikega zbora, kakor je Hlahol. Leta 1900. je prevzel vodstvo dirigent Adolf Piskáček, ki je izvedel z Hlaholom krasna velika dela. V zgodovini Hlahola se ni izvedb nikdar v tako malo letih toliko velikih svetovnih in važnih del, kakor za Piskáčka. Od leta 1911. je vodil zbor Jar. Krička, zadnje leto je pa dirigent K. B. Jiráček, ki se je uvedel z Beethovenovo »Missa solemnis«. Iz neskončne vrste skladb, ki jih je Hlahol izvajal, je treba omeniti orkestralne: K. Bendl: Kelišniki, Elegija, Svanda Dudák. Po belogorski bitki, Božični dan; A. Dvorák: Dedič Bele Gore, Psalm 149, Stabat mater, Mrtvaški ženin (Svatebni košile), Sv. Ludmila; Zdenko Fibich: Pomladna romanca, Meluzina; J. B. Foerster: Hymnus angelov, Stabat mater; B. Jeremiáš: Mojster Jan Hus; J. Klička: Pogreb na Kanku, Psalm 47, Prihod Cehov na Ríp, Lumirjev testament; V. Novák: Balade, Burja, Mrtvaški ženin; A. Piskáček: Marija Kralj Svevder, Sv. Vojteh; B. Smetana: Češka pesem; Bach: Maša H-mol; Balakirev: Glinkova kantata; E. Bossi: Pesem pesmi; H. Berlioz: Requiem, Te Deum; Beethoven: Missa solemnis; Bruch: Rimska panhida; Čajkovskij: Moskva; David: Puščava; Glazunov: Kantata ob kranju; Gounod; Gallia; Grieg: Olaf Trigvason; Hartmann: Gospodova večerja; Liszt: Kristus; Loewe: Jan Hus; C. Franck: Blagri.

x Mestno gledališče v Celju. V četrtek, dne 12. t. m. ob 20. uri, se ponovi sijajno uspela Cankarjeva farsa »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Pri predstavi sodeluje celjska mestna godba.

x Gledališče v Splitu. Umetniški oddelek ministrstva za prosveto je odločil, da se mora meseca julija t. l. otvoriti v Splitu stalno gledališče.

x Pisatelj Kalbeck umrl. V petek zvečer je umrl na Dunaju kritik in pisatelj Maks Kalbeck, star 72 let.

Sokolstvo.

o Sokol v Mariboru se korporativno udeležil sprejema slavnega češkega pevkega društva „Hlahol“ v petek, 13. maja ob 13. uri na južnem kolodvoru v Mariboru. Zbirališče za brate v kroju je ob pol 13. uri v Narodnem domu, drugi člani in članice pa se naj ob določeni uri zbero naravnost na kolodvoru. Obenem se članstvo mariborskega Sokola vabi, da se polnoštevilno udeležijo koncerta.

Zdravo! Odbor.

o Redovne vaje, obvezne za vse člane, ki hočejo nastopati v sokolskem kroju, se vršijo od danes naprej vsak četrtek ob 20. uri na vrtu Narodnega doma.

o Clanske legitimacije in žnake izdaja odbor mariborskega Sokola vsak tork in četrtek od 18. do pol 20. ure ter ob nedeljah in praznikih od 10. do pol 12. ure. Bratje in sestre, nabavite si čimprej svojo sokolsko legitimacijo in znak!

o Telovadni nastop o priliki družabnega večera v soboto je dokazal lep napredek mariborskega Sokola v telovadnem oziru. Telovadbo so otvorili člani (28) s prostimi vajami za letošnje nastope v župi. Izvedba v obče dobra, dasi se je pogrešalo pri nekaterih gibih skladnosti, opazalo se je, da sodeluje več telovadcev novincev, kojih je to prvi nastop, pa jim še manjka sigurnosti. Slede težke vaje s kiji, a so jih telovadke (9) dobro provele. I. vrsta članov (8) učinkuje z vajami posameznikov in dvema skupinama na bradlji. Nastopijo zopet članice (28) s prostimi vajami za letošnji pokrajinski izlet v Osijeku, izvedba brez pogrškov in za kratko dobo vezbanje izborna. Vaje na dveh konjih izvaja I. vrsta članice (8) z lahkoto in eleganco. Nastop zaključijo 15 telovadcev s prostimi vajami za Osijek, ki jih je sestavil kakor one za članice, br. dr. Murnik, načelnik JSS. Brezdvomno bila je to najlepša točka sporeda, kritje brezhibno, v gibih dovršena skladnost, prožnost in sila obenem. — Prav te vaje so pokazale, da si je vzgojil mariborski Sokol že lepo število pravih sokolskih telovadcev. Sicer je nastop posvedočil dobro disciplino, točka je sledila točki. Vse skupne vaje so se proizvajale s spremljevanjem vojaške godbe, ki je s svojim eksaktnim proizvajanjem mnogo pripomogla k lepemu vspuhu nastopa. Občinstvo je sledilo vsem vajam z največjo pozornostjo in svojo pohvalo izražalo ob vsaki posamezni vaji s ploskanjem. Večer je bil od strani mariborskega občinstva dobro obiskan, zlasti je bil obisk oficirskega zbora mnogobrojen, priredbo so med drugimi posetili dobri prijatelji Sokolstva polkovnik Blagojevič, podpolkovnik Skrabar, major Jovanović, opazili pa smo tudi drage goste iz Središča, Ptuj, Ruš in drugod. Po telovadbi se je razvila prijetna zabava s plesom, naše rodoljubne žene pa so s sodelovanjem po šotorih pripomogle k dobremu gmotnemu vspuhu cele priredbe.

o Jezdni odsek Sokola v Mariboru je priredil v nedeljo popoldne svoj IV. jezdni izlet, ki se ga je udeležilo 39 bratov v kroju. To pot so pojezdili Sokoli skozi Kamnico, Rošpaj, Kungoto v Sv. Jurij na Pesnici, vračali so se po državni cesti skozi Lajtersberk v Maribor, kamor so dospeli točno ob 19. uri na večer. Radostno je pozdravljalo kmotiško ljudstvo ob cesti naše Sokole, ki so se navdušeno odzivali. Izlet se je izvršil ob najlepšem redu in nudil udeležnikom v lepi naravi mariborske okolice izredni užitek.

o Dar. Trgovci z usnjem g. Kravos je daroval tukajšnjemu Sokolu usnjato žogo, za katero se mu odbor zahvaljuje.

Sport.

o Stafetni tek preko Maribora. V soboto 14. maja je glavni training na igrišču I. SSK Maribor ter je udeležba obvezna za vse tekoče vseh mariborskih klubov, ki postavijo stafete. Začetek ob pol 19. uri. Sestanejo se tudi vsi gosposdi, ki bodo fungirali kot sodniki ter celi pripravljalni odbor.

o Prvenstvo v Zagrebu so nadaljevali minulo nedeljo Gradjanski: Slavija 9:1 in Hašk: Croatia 10:0 za Hašk.

o Prvenstvo Maribora se odloči v nedeljo 15. maja. Igra „Maribor I“. Ker se pričakuje rekordni poset tekme, se že sedaj opozarja na začetek, ki bo točno ob 16. uri. Sodnik bo g. Vladimir

Suput. Cene vstopnic: Sedeži 20 kron, stojišča 10 kron. Dijaštvo proti izkaznici 5 kron.

Gospodarstvo.

Borza 10. maja.

Curih: Berlin 8.45, New York 563, London 22.42, Pariz 46.70, Milan 28.60, Praga 7.80, Budimpešta 9.30, Zagreb 4.12, Varšava 0.66, Dunaj 1.30, avstrijske žigosane krone 0.98.

Zagreb: Berlin 203—204, Italija 685—703, London 546—553, New York 134—135, Pariz 1120—1130, Praga 192 do 192.50, Svica 2445—2470. Valute: Ameriški dolarji 133—134, avstrijske krone 23—24.50, carski rublji 50—60, češko-slovaške krone 194—195, francoski franki 1050—0, napoleonidori 470 do 474, nemške marke 208—210, romunski lei 225—228, souvereigni 255, italij. lire 675—678, turške lire 500.

Dunaj: Ameriški dolarji 555—559, nemške marke 855.50—861.50, angleški funti 2220—2240, francoski franki 4620 do 4660, italijanske lire 2840—2860, jugoslovanske dinarji 1626—1646, poljske marke 63.50—65.50, švicarski franki 9.875—9.925, češkoslovaške krone 782—788, madžarske krone 314.50 do 317.50.

g Mariborska eskomptna banka je otvorila dne 1. aprila t. l. novo ekspozituro v Gornji Radgoni, ki se bavi z vsemi bančnimi posli. Njena sezonska ekspozitura v Rogaški Slatini začne 15. maja poslovati.

g Brzovlak Praga-Jugoslavija-Trst. Ker se med vlaki, ki jih bo v sredo Avstrija ustavila, ker je prekinjen dovoz premoga iz Gornje Šlezije, nahaja tudi brzovlak Praga-SHS-Trst, je češkoslovaška vlada storila primerne korake, da se ta edina brzovozna železniška zveza med Češkoslovaško, Jugoslavijo in Avstrijo ne prekine, tembolj ker se ravno sedaj vrši v Pragi gospodarska razstava, katere se je udeležilo mnogo gostov iz Jugoslavije, Bolgarije itd.

g Gozdarske direkcije. Ministrstvo za šume in rude pripravlja uredbo o organizaciji celokupne gozdarske stroke. V kraljevini se namerava ustanoviti 12 oblastvenih direkcij. Pripravlja se tudi uredba za izenačenje plač vseh gozdarskih nameščencev v državi.

g Za izvoz našega vina. Vsled zastoj izvoza našega vina je delegiral poljedeljski ministar Pucelj znanega strokovnjaka, višjega vinarskega nadzornika Skalickega, da v češkoslovaški republiki prouči tamkajšnje razmere na vinškem trgu. Skalicke bo poskusil zainteresirati češkoslovaške trgovce za naše vino. Da bode imela njegova akcija čimveč uspeha, se namerava se vpriporiti v Češkoslovaški razstavo naših vin. Če bode imela akcija uspeh, bo to velikega pomena, posebno za Stajersko.

g Skladišča na Reki. Na Reki so se počeli Angleži in Francozi medseboj kosati, kdo bo imel več skladišč za svoje blago. Koncesije za taka skladišča podeljuje železniška uprava (Ferrovja Fiumana) na Reki. Ker pa resko vprašanje sploh še ni rešeno, je nevarnost, da bodo ti ljudje okupirali vsa obstoječa skladišča in da za naše trgovce potem sploh ne bo nič ostalo, kamor bi mogli svoje eksportno in importno blago spravljati. Vsled tega bi bilo potrebno, da se naši kompetenti za stvar takoj pobrigajo in vkrenejo potrebno, dokler je še čas, ker bodo drugače silno oškodovani.

g Plačanje zavarovalnim po inozemskih družbah. Zagrebška trgovska obrtniška zbornica javlja, da se glede valute, v kateri morajo plačati zavarovalnico avstrijska in ogrska zavarovalna društva in ona ostalih nasledstvenih držav bivše mornahije, ki so zavarovanja z našimi državljani sklenile pred prevratom, vodijo razprave na konferenci nasledstvenih držav v Rimu, kjer se bodo v tem vprašanju vstvaril potreben zaključek. Angleške in ameriške zavarovalne družbe pa mislijo svoje poslovanje v naših krajih sploh likvidirati. O tem se vodijo posebni pogovori v Parizu in kakor vse izgleda, bodo inozemske zavarovalne družbe svoje posle,

v tem pogledu proti vstanovljenimi pogoji prepustili našim zavarovalnim družbam. Vsled tega se opozarja vse one, katerim je zavarovalnina iztekla, da se glede izplačanja po navedenih družbah ne prenašajo v koliko se jim ne izplača v minimalni vrednosti naše valute in da raje počakajo, da se valutno vprašanje po komisiji v Rimu reši. Oni pa, katerim zavarovalnina še ni potekla in plačujejo še nadalje, v slučaju, da dotična družba nima svojega zastopstva v naši državi, vplačajo premije pri sodnji. To vse se tiče onih naših državljanov, ki so sklepali zavarovanje z inozemskimi družbami in plačevali premije v mestih, ki spadajo sedaj pod našo državo, ne pa onih, ki so že pred prevratom plačevali premije na Dunaju, Budimpešti ali pa v kakem drugem sedaj inozemskem kraju.

g Z romunskega tržišča blaga. Iz Bukarešte se javlja: Kupčijski za-

ključki v tekstilni veletrgovini so po večini kreditne narave. Zelo redke so kupčiji za gotov denar. Zaloge so se nakopičile v taki meri, da se engrosisti zadovoljujejo z najminimalnejšim dobičkom. Zaloge, ki se nahajajo v Bukarešti in Galacu so veliko ceneje, kakor inozemski fabrikati. En gros cene so sledeče: šifon 12.50—18 lejev, volnena tkanina 80—120 lejev, prama tkanine za gospode 220—230 lejev, klot (140 cm širok) 35—45 lejev, sukanec po tucatu 62, 72 do 75 lejev.

g Produkcija premoga v Nemčiji. Brez saarškega in falaškega področja je znašala produkcija lma premoga v Nemčiji od januarja do marca t. leta 25.476.965 ton, mešanega 29 milijonov, koksa 7.115.047 in stisnjene 1.376.831 ton.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Mala oznanila.

Postelj, nova, iz mehkega lesa in vloga se ceno odda v Vrbanovi ulici 19. 650

Dobro ohranjeno moško kolo se jako poceni proda. Vpraša se v Cankarjevi ulici št. 1 pri hišniku.

Lahko motorno kolo (Motor-Reve), 2 cilindra, dobro ohranjeno, se proda. Dravska ulica 11, gostilna.

Hiša s 6 stanovanji, 6 sob in 6 kuhinj, vrtom, drvarnice, 10 minut od mesta, priprava za vsako obrt, se proda. Naslov v upravnistvu »Tabora«.

Primorci!

Naznanjam, da sem odprl novo higijenično brivnico.

Za prvovrstno in čisto postrežbo jamčim. 268

Vjekoslav Gjurić primorski begunec. Maribor, Jurčičeva ulica št. 9.

Zanesljivo blago!

Nizke cene!

Razne zanesljivo idoč

ure, krasne verižice, obeske, uhane, ovratne verižice in vsa druga primerna darila

z a b i r m o

kupiš najceneje in najbolj pri 640 3-1

Gosposka ulica 16 R. Bizjak Gosposka ulica 16

Veletrgovina

Gaspari & Faninger

Maribor Drobnina, pletenina, galanterija
Aleksandrova c. 48. Samo na debelo!

Mariborska eskomptna banka

naznanja, da je otvorila dne 1. aprila t. l.

ново ekspozituro v Gornji Radgoni,

ki se bavi z vsemi bančnimi posli.

Sezonska ekspozitura v Rogaški Slatini

bode začela zopet poslovati dne 15. maja t. l. 651